

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

В. І. Танцюра
С. М. Куліш
О. О. Пересада

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

Видання 2-ге, виправлене та доповнене

Харків – 2020

УДК 94(477)(075.8)

Т 18

Рецензенти:

В. А. Греченко – доктор іст. наук, професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 6 (права та масових комунікацій) Харківського національного університету внутрішніх справ;

Р. Г. Руденко – доктор іст. наук, професор Харківського національного економічного університету.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 6 від 30 березня 2020 року)*

Танцюра В. І.

Т 18 Історія України : навчальний посібник / В. І. Танцюра, С. М. Куліш, О. О. Пересада. – Вид. 2-ге, випр. та доп. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. – 536 с.

ISBN 978-966-285-652-1

Навчальний посібник допомагає організувати самостійне опрацювання обов'язкового курсу «Історія України», розробленого згідно з кредитно-модульною системою навчання. Видання знайомить із історією й особливостями протікання найважливіших соціально-політичних процесів в Україні від найдавніших часів до сучасності.

Посібник розрахований на студентів денної, заочної та дистанційної форми навчання у вищих навчальних закладах, а також може бути корисним усім тим, хто цікавиться історією України.

УДК 94(477)(075.8)

ISBN 978-966-285-652-1

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2020

© Танцюра В. І., Куліш С. М.,
Пересада О. О., 2020

© Чорна О. Д., макет обкладинки, 2020

ЗМІСТ

Передмова	5
I. Лекційна частина курсу	7
Розділ 1. Стародавня та середньовічна історія України (до другої половини XVII ст.)	8
Тема 1. Вступ. Найдавніші цивілізації і стародавні держави на українських землях (VII ст. до н. е. – 80-ті роки IX ст. н. е.)	8
<i>Лекція 1.</i> Предмет і завдання курсу «Історія України». Найдавніше населення України	8
Тема 2. Київська Русь – середньовічна українська держава.....	48
<i>Лекція 2.</i> Утворення Київської Русі	48
<i>Лекція 3.</i> Особливості формування політичної історії Київської Русі	64
Тема 3. Наслідки роздроблення Київської Русі.....	75
<i>Лекція 4.</i> Причини роздроблення Київської Русі	75
Тема 4. Українські землі під владою іноземних держав (друга половина XVI – перша половина XVII ст.).....	88
<i>Лекція 5.</i> Українські землі у складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої	88
Розділ 2. Нова історія України (1648–1917 рр.).....	117
Тема 5. Українська національна революція XVII ст. і становлення української державності (1648–1676 рр.)	117
<i>Лекція 6.</i> Особливості національної революції	117
<i>Лекція 7.</i> Політична криза в Україні після смерті Б. Хмельницького	147
Тема 6. Українська державність наприкінці XVII–XVIII ст.	158
<i>Лекція 8.</i> Обмеження та ліквідація української автономії (кінець XVII–XVIII ст.)	158
Тема 7. Українське національне Відродження XIX ст.	181
<i>Лекція 9.</i> Україна в першій половині XIX ст.	181
<i>Лекція 10.</i> Розширення Українського національного Відродження в другій половині XIX ст.	199
Тема 8. Соціально-політичний розвиток України на початку XX ст.	217
<i>Лекція 11.</i> Особливості розвитку України на початку XX ст.	217

Розділ 3. Новітня історія України (березень 1917 р. – 2020 р.)	258
Тема 9. Національно-демократична революція в Україні.	
Боротьба за державність (1917–1920 рр.)	258
<i>Лекція 12.</i> Доба української Центральної Ради.	
Відродження державності (березень 1917 – квітень 1918 рр.)	259
<i>Лекція 13.</i> Українська держава гетьмана П. Скоропадського	
і відродження УНР Директорією	283
Тема 10. Українські землі в 20–30-ті рр. ХХ ст.	310
<i>Лекція 14.</i> Політичні режими на українських землях	
у 20–30-ті роки ХХ ст.	310
Тема 11. Україна і Друга світова війна (1939–1945 рр.)	361
<i>Лекція 15.</i> Політичне становище України напередодні	
та в роки Другої світової війни	361
Тема 12. Криза тоталітарної системи.	
Ідейна та громадська боротьба за державну незалежність	385
<i>Лекція 16.</i> Україна в повоєнний період.	
Криза тоталітарної системи.	
Боротьба за державну незалежність	385
Тема 13. Україна в умовах незалежності	417
<i>Лекція 17.</i> Політична й економічна ситуація	
в Україні в умовах незалежності	417
II. Навчально-методична частина курсу	441
Розділ 1. Цілі та завдання курсу	442
Розділ 2. Тематичний план. Розподіл аудиторних годин	444
Розділ 3. Програма курсу «Історія України»	446
Розділ 4. Зміст лекційної частини курсу	460
Розділ 5. Плани семінарських занять з історії України	465
Розділ 6. Організація самостійної роботи	486
Розділ 7. Питання до іспиту з історії України	497
Розділ 8. Хронологічна таблиця	501
Розділ 9. Короткий термінологічний словник	512
Розділ 10. Література	527